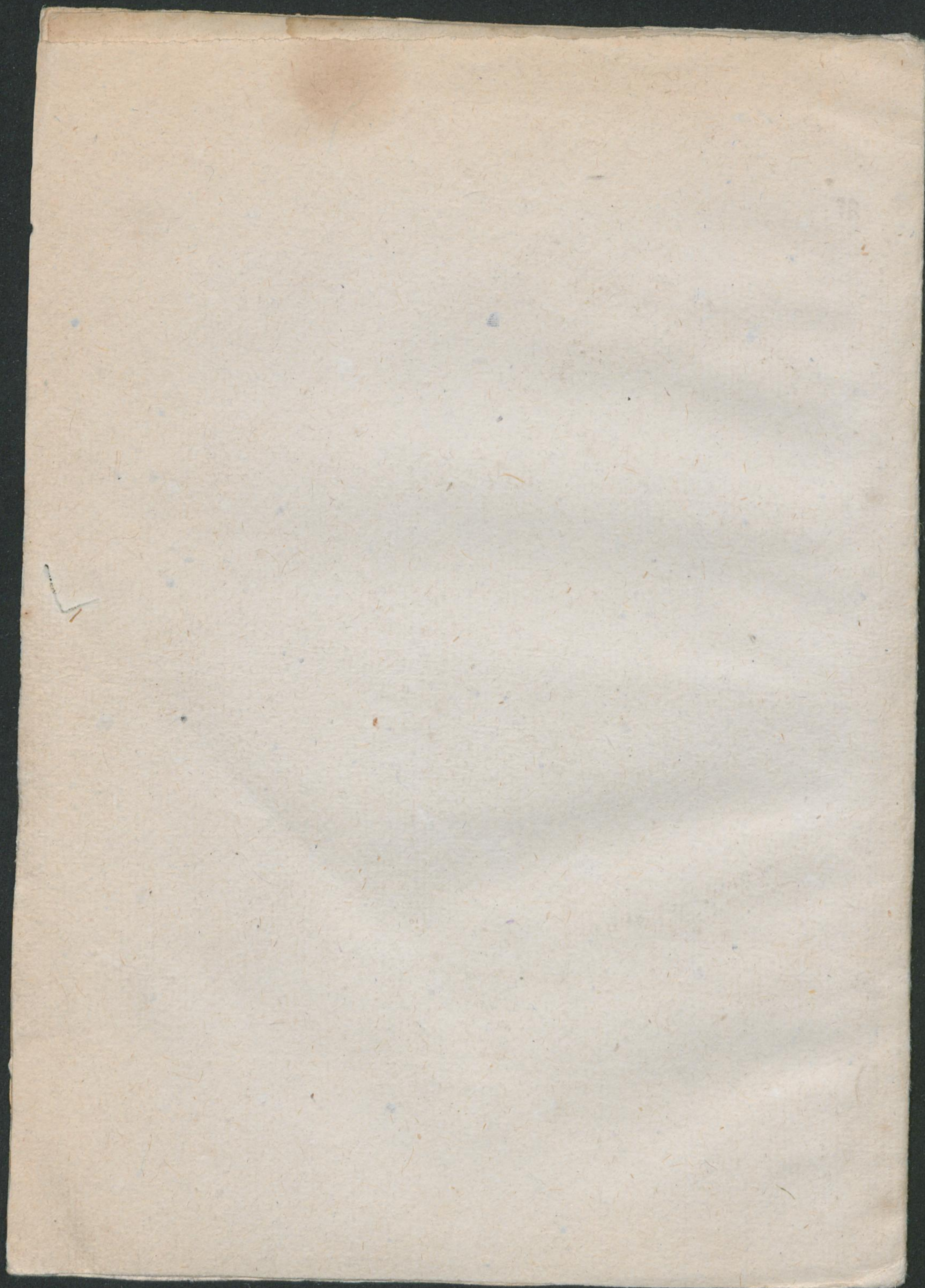

T 260

EEN

Warachtighe geschie-
denisse die binnen de vermaerde Coopstadt

van Brugghe/ in het Jaer 1582. ghebeurt is / deur dien dat
Coninck Philips van Spaegnien wederomme nieuwe Verraders ende
Moorders ghehuert ende wtghesonden heeft/ om den Hertoghe van Bra-
bandt/ Ghelderlandt/ Anjou Alenchon/ etc. Graue van Vlaenderen/
Hollandt/ Zeelandt/ etc. ende den Prince van Orangie het
leuen te benemen met vergift oft deur eeni-
ghe andere moorderye.

Waerin noch verhaelt staet, van alle het ghe-

ne/ hoe dat hem een Verrader in de gheuanckenisse heeft om-
ghebracht: ende voort/ hoe dat hy wt de gheuanckenisse ghehaelt is / ende
hebben die sententie ouer hem ghelesen / ende is daer na / nae der galghe
ghesleept / ende hebben hem zijn misdaet gheschreuen/ ende op zijn
beenen geset/ voor alle menschen te lesen: ende naer dien
hebben sy hem ghequartiert/ ende zijn hooft
op eenen staeck gheset.

TOT DELFT,
By Cornelis Iansz, woonende in de vette
Hinne/ aen de Visch-merct. Int Jaer
M. D. LXXXII.

Een warachtighe ghe-
schiedenisse die binnen de vermaerde Coop-
stadt van Brugghe in het Jaer 1582. ghebeurt is / deur dien
dat Coninck Philips van Spaegnien wederomme nieuwe Verraders eñ
Moorders ghehuert ende wtghesonden heeft/om den Hertoghe van Bra-
bandt/ Ghelderlandt/ Anjou Alenchon/ etc. Graue van Vlaende-
ren/Hollandt/Zeelandt/ etc. ende den Prince van Oran-
gie het leuen te benemen met verghift/oft
door eenighe andere moor-
derije.

ALsoo Coninck Philips van Spaegnien ouer zijn on-
dersaten inde Nederlanden soo grouwelijck ende onverdraghelijck
tyranniseerde / dat sy hem wt ghedwonghen noodt moesten af vallen ende
eenen anderen Heere kiesen die heurlieder soude beschermen tegen zijn ge-
durighe wreethept/ende daer toe vercoren hadden den Hertoge van Anjou
eenighe Broeder des Coninckx van Vranckrijcke/so heeft Coninck Philips
beginnen den moet verloren te gheuen / dat hy de inwoonders vande Ne-
derlanden nemmermeer wederomme onder zijn tyrannie soude connen
brenghen met recht nochte met ghewelt. Daeromme heeft hy voor hem
ghenomen te proeuen oft hy voortane met moorderyen wederomme con-
ste gheraken tot zijn tyranniseren ende persequeren ouer de Inwoonders
vande Nederlanden/om dat sy de Religie hadden ghereformeert. Ende soo
hem zijnen moordt dien hy meynde te doen aen den Prince van Orangie/
door zijne ghehuerde Spaensche schelmen Ysunca/ Anastro eñ Jauregup
was ghefaelt eñ ghemist/heeft hy deur zijnder bastaerde susters sone den
Prince vā Parma ghepractiseert om anderen eñ nieuwen middel te vindē/
niet alleene om nv den Prince van Orangie / maer oock den ghecoren eñ be-
sworen Hertoghe van Brabandt/Gelderlandt/etc. t'leuen te benemen door
vergift oft eenighe andere moorderije / hopende dat hy tot alsulcken voor-
nemen also wel soude connen gheraken door eenen van zijnder Spaensche
Natie ghenaemt Salcedo / gelijck hy tot zijn voornemē gherocht was om
te dooden zijn eygē huysvrouwe Coninginne Elizabeth of Ysabella doch-
ter/ ende Suster des Coninckx van Vranckrijcke/ ende den ionghen Prince
Don Carle zijnen eenighen Sone/deur eenen van zijne Spaignaerdē ghe-
naemt Ruygomez/wesende zijnen Coppelaer aen Concubijnen/ ende deur
eenen Spaenschen Monick / wesende zijnen biechthoorder. Maer al is hy
voorspoedich gheweest int volbrengen met quade cause de doodinghe van
zijn Huysvrouwe eñ zijnen Sone/so en heeft hem God de Heere dese voor-
ghenomen moorderyen/ nochte zijn twee ghepractiseerde moorden aen Co-
ninck Don Antonio van Portugael / niet willen laten gheschieden/ maer
heeft

heeft die moorden daer van wy hier schrijuen sullen / belet door die groote
wijsheyt ende voorsienicheyt des Prince van Orangien zijn wonderlic in-
strument daer door hy groote saken wil wtrechten op zijnē aertbodem tot
den gheheelen val des Paus doms. Dien voorghenoemden Salcedo de
Galge ontloopen zijnde wt Lorepnē in Spaegnien/ om de quade Muntē
die hy hadde doen slaen/ met zijn valsch Ghealcumist gout ende siluer/ is
wederom wt Spaegnien ghecomen in Vranckrijcke hem ghelatende oft
hy den Hertoghe van Anjou (die nv vande Inwoonders der Nederlanden
ghecoren was tot eenen Hertoghe van Brabant / Ghelderlant/ etc.) goe-
den ghetouwen dienst wilde doen tot wederstant van zijne vyanden / die
Spaegniaerden/ Walen ende andere verraders des Vaderlants die ghe-
noemt werden Malcontenten. Soo hem Salcedo nv onder sulcken schijn
int ontsetten der Stadt Camerijck vande belegheringhe der voorseyde vy-
anden/ seer valiant cloeck ende dapper hadde/ heeft hy willen gheraken in-
de kennisse van den Hertoghe/ als te staen naer een Capiteynschap/ ende is
onder sulcken deckmantel mede ghecomen inde Nederlanden / ende heeft
een bysondere kennisse ende ghemeenschap ghemaeckt met Graef Lamo-
raldus van Egmont. Die groote voorsienicheyt des Prince van Orangie
daer op een quaet bemoeden crijghende/ heeft dien Egmont bethoont een
Vaderlicke goethertichept ende een sonderlinghe vriendelickheyt met toe-
segghinghe van hem te bringhen in een bysondere lief de ende gonstichept
van den Hertoghe / daer door hy soude comen tot die eeren ende staten die
zijn Vader hadde gehadt/ dies soude hy(so het reden ende behoorlick ware)
moeten getrouwe wesen/ den Hertoge zijnen Heere ende den Vaderlande.
Ende waert dat hem oock yemant wilde yet anders ter contrarie raden/
dat hy hem dat soude te kennen geuen/ om dat hy voor hem soude moghen
een vaderlicke sorghe draghen/ ende hem beschermen teghen alle ongeluck
dat hem door quaden raet soude mogen toecomen/ ghelijck zijnen broeder
daer door toe ghecomen was/ ende daeromme te Ghent noch lach in van-
ghenisse/ begherende seer vriendelick dat hy hem soude segghen de oorsake
vande zeer groote ghemeenschap/ die dien Spaenschen Salcedo met hem
hielde. Egmont antwoorde/ ter gheender ander oorsake dan om de conste
van Alcumie/ daer hy groote ghenoechte in nam. De Prince van Orangie
seyde/ te duchten ende te sorghen datter een seer quade ende schandelicke
Alcumisterie wt die ghemeenschap soude volghen / hem vermanende in
zijn ghedachtenisse te houden/ den schandelicken doot/ die de Coninck van
Spaegnien zijnen vader hadde aengedaen/ door den Duc d'Alue/ deser ge-
lijcke vermaningen ende waerschouwinghen gebeurden dickmaels/ maer
al te vergheefs. Want so de tonghe van dien Egmont het voorghenomen
quaet(so hy dien Salcedo hadde belooft) niet en wilde ontdeckē/ heeft hem
de Prince van Orangie ghebeden/ dien Salcedo dan niet te seggen/ dat hy
yet van hem hadde ghesproken/ het welcke Egmont vastelick ende op alle
trouwe beloof de te swijghen. De Prince van Orangie en heeft hem noch-
tans op die belofte niet willen betrouwē/ maer heeft ander raet ende mid-
del bedacht/ om te beletten het groot quaet/ dat hy van verre sach aencom-
men/

men/is den xiij. ſten dach der Maent Julij/met den Hertoge/met allen den ſtaet van Heeren ende Edelen wt die Stadt van Antwerpen te ſchepe afgevaren naer de Stadt van Brugghe in Vlaenderen/ aldaer ſy aenghecomen ende heerlick ontfanghen ende inghehaelt zijn/ den xvij. ſten dach der ſeluer Maent. Den Egmont daer mede gebracht zijnde/ is Salcedo oock daer gecomen/ſoeckende die gheleghentheyt om zijn voorgenomen moorden te volbringhen. Comende den xxj. ſten dach der voorſeyder Maent in des Hofs Sale ende voorder deur andere cameren by de Hertoge is aenghegrepen ende vaſt ghehouden worden. Buyten verbeyden op den Salcedo eenen Italiaen ende eenen Malcontenten Wale/ die de Prins van Parma hem tot zijnder hulpe ghesonden hadde/ om te volbrenghen zijn aenghenomen moorderijen. Den Italiaen verlangende naer de weder wtcoemſte van zijnen Meeſter Salcedo/ heeft gheuraecht aen eenen perſoon die wt des Hertogen camer quam/of Salcedo noch daer binnen was/hem wiert gheantwoort/ ia/ ende voorts gheuraecht of hy dien Salcedo wel kende/ hy antwoorde oock ia. Dien perſoon wederom binnen ghegaen zijnde/ wiert den Italiaen vreeſende voor ſwaricheydt ende wilde wech vluchten/maer wiert ghecregen ende naer zijnen name geuraecht/hy badt terſtont om genade/ende ſeyde dat hy ghenaemt was Franciſco Baza. Als den Salcedo dien name geſeyt wiert/en wilde hem niet kennen/ maer verſtaende dat den Italiaen zijn voorgenomen moorderijen openbaerde/ ſeyde dat hy hem kende ende dat hy was een Mulettier oft Muyldrijuer ende een leugenaer die niet te geloouen en ware. Den Italiaen ſeyde dat hy den Salcedo wel ſulcke ſtucken van deſe ſake in zijn aenſichte ſoude ſegghen/ datmen beuinden ſoude de waerheyt te zijn tghene dat hy openbaerde/ alſo oock wel ſeggen ſoude den Malcontenten Wale conſtemen hem crijgẽ/ maer dien was gheulucht. Wat dien dach voorder daer in onderſocht ende beuonden wiert/ ſal metter tijt door alle de werelt bekent ghemaeckt werden. Den xxij. ſten Julij weſende Sondach/ quam de Prince van Orangie inde Predicatie in S. Donatianus Kercke/ ende ghinck daer ten Nachtmael/ daer hy met hem ghebracht hadde den voorghenoemden Egmont/ ende hem bynaeſt alle maeltijden neffens hem tzijnder rechter hant ter tafelen dede ſitten ſoo langhe hy in de Stadt van Brugghe hadde gheweeſt. Den xxiiij. ſten Julij/ wiert den Egmont int Hof van den Hertoghe ghebrocht ende aengheteghen dat hy beſchuldicht was in die voorghenomen moorderijen/ ende dat hy dien Salcedo al hadde gheſeyt tghene dat hy den Prince van Orangie hadde belooft te ſwijgẽ. Egmont hoorende dat Salcedo van hem hadde geclapt/ en ſweech niet te clappen alle tgene dat Salcedo hem hadde ontdect. Hier deur zijn die voorgenomẽ moorderijen noch openbaerder gheworden. Egmont was ghelogeert in het huys van den Schoutheeſſcher der Stadt van Brugghe/dien wiert nv belaſt hem wel te bewaren. Den xxviij. ſten Julij wiert den Italiaen Franciſco Baza deur de pijne onderuraecht/ daer in hy wonderlicke ſaken heeft te kennen ghegheuen/ die ons niet en betamen int openbaer te brenghen/ maer laten dat de Ouerheyt doen. Den xxix. ſten Julij heeft hy zijn bekenteniſſe ſelue onderteeckent

derteeckent

verteeckent tot ghetuyghenisse dat waerachtich was/ tghene dat hy hadde te kennen ghegheuen. Den xxx. Julij/ smorghens ontrent ten seuen uren heeft hy hem seluen ghedoot met een mes daer hy subtijlijck aen gheraeckt was/ stekende hem seluen eerst eenen steeck in den buyck byden nauel/ ende daer naer in zijn slincker borst. Den laetsten dach Julij werde hy van den Beul of Scherprechter voorwaerts ghebrocht by de trappen vande Gheuangheniss/ daer werde ouer hem ghelesen dese sententie.

Smaendaechs den xxx^sten. dach van Julius/ M. D. Lxxxij. ter presentie van mijn Heere den Hooch-bailliu/ ende mannen van Leene/ vande Burgh van Brugghe.

SENTENTIE.

GHesien byde mannen van Leene vanden Houe vander Burgh van Brugghe/ de preuve eñ informatie by henlieden/ ghehouden ten laste van Francisco Baza Italiaen/ criminelick ghehouden in vangenisse vande Stede van Brugghe/ ende beuonden byde selue informatie/ dat den seluen gheuanghen omme te ontgane schandaleuse ende behoorlijcke straffe/ heeft hemseluen ghedoodt deur inflixie van twee wonden ghemaeckt met eenen messe. Daer van dat d'eene ende d'eerste was bouen den Nauel/ ende d'ander ende laetste int Herte / daer t'mes noch beuonden werde tzijnder aflijfvicheydt / van welcken wonden hy ouerleden ende ghebleuen is ter plaetse. t'Hof kennisse nemende ende doende recht op t'delickt gheschiet in de voorsz vangheniss / heeft ghecondemneert / ende condemneert ter maninge vanden Hooch-bailliu/ dat tvoorsz doode lichaem sal ghesleept werden vande voorsz vangheniss by de voeten langhs te trappen / om vã daer voort ghesleept te worden te peertsteerte rontomme de voorsz Burgh tot der Galghe plaetse / al waert sal gheleuert werden in handen eñ ter wille vande hooghe Justitie/ omme daer mede te doene soot behooren sal.

Daer naer werde hy van den Scherprechter te trappen vande gheuangheniss afghesleept tot inde plaetse van den Burgh/ al waer van weghen der hooghe Justitie dese naervolgende sententie ouer hem werde gelesen.

SENTENTIE.

TVsschen den Procureur Generael van den Hertoch van Brabandt/ ende Anjou/ Graue van Vlaenderen/ etc. Heersscher ende aenlegger in materie vã Crime Lege Maiestatis ter eender zijde: Eñ Francisco Baza gheboren

gheboren int Landt van Bresse / inde Jurisdictie des Graefschaps van Martineughe / hem segghende Soldaet vande Compagnye / vande lichte Peerden van Fernando Gonzaga in den Veldt-legher des Coninckx van Spaegnien beleedt by den Prince van Parma / gevangen ende verweerer ter ander.

Ghesien de Informatien ghehouden teghen den seluen Baza / zijn examinatien ende belijdinghen / midsgaders de examinatien ende belijdingen van Nicolas de Salcedo / ende van Nicolas Hugot geseyt / de la Borde zijn Complicen / hen recolementen ende confrontatien / het scherp examen van den seluen Baza ter banck / het recolement ende herhalinghe van diere ter seluer banck ende daer buyten: De Proceduren ghedaen by den mannen van Leene van den Burch van Brugghe op den manslacht byde voorseyden Baza ghedaen aen zijn eyghen lichame inde ghevanghenisse: De acte vande schouwinge van zijn doode lichaem / ende van de wonden inde vanghenisse: de Conclusien van den Procureur generael ende al datter diende / ghesien te zijne.

Den Commissarissen hier op specialick ghedeputeert by zijn Hoocheyt / hebben ghesept / ghewijst ende verclaert / segghen / wijsen ende verclaren / dat het lichame van den seluen Baza / sal gheleuert werden inde handen van den Scherprechter / nae dat hy sal ghedaen hebben den ghewoonelicke keer / alsoot by de sententie van den mannen van Leenen voorschreuen gheordonneert is. Om (als ghewroucht ende verwonnen / van den stucken ende crimen hem te laste ghelepdt / Selfs aenghenomen hebbende by moordadich assasinat ende fenijnghevinghe / het leuen te nemen van zijn Hoocheyt / ende van mijn Heere de Prince van Orangie / by beuel ende expressen laste / van den voornoemden Prince van Parma /) ghehanghen te worden aen de Galghe / ende daer nae ghedeelt te worden in vier quartieren / op galghen die gherecht sullen werden op de vier principale poorten deser Stadt van Brugghe. Ende thooft op een stake / bouen Sinte Catherinen poorte in exemple van anderen: Verclarende zijn goeden gheconfisqueert. Ghedaen ende ghewt te Brugghe den laetsten dach van Julio / Anno M. CCCCC. Lxxxij.

¶ Dese voorgaende sententie ghelesen zijnde / wiert hy ter peerts steerte ghesleept / ronts omme den Burgh / ende daer nae aen eene Galghe (daer toe op ghericht) ghehanghen / ende ouer elcke zijde aen zijne beenen ghevesticht een bladt pampiers / vol gheschreuen met groote Romeynsche letteren / het eene in Francoische / ende het ander in Vlaemsche sprake / inhoudende dit navolghende.

Desen

Deſen is Franciſco Baza Italiaen, achterhaelt ende ouerwonnen van verraderye, ende aenghenomen te hebben te vergheuen ende anderſins te benemen het leuẽ van zijne Hoocheyt ende mijn Heere den Prince van Orangie deur bevel van den Prince van Parma, Generael van den Legher van den Coninck van Spaegnien.

Deſe geſchriften weder van zijne beenen afghedaen zijnde/ werden ghenaghelt aen de twee recht ſtaende pilaren vande Galghe/ eñ hy werde ghelept op een bancke ſtaende hooch op een Schauot / ende in vier ſtuckẽ ghehouwen het hooft met een yſere pinne deurſlaghen/ ende ſo gheſtelt bouen de principale poorten der Stadt van Brugghe.

Den eerſten dach vander Maent Auguſti/ ontfinghe den Hertoghe van Brabant binnen de Stadt van Brugghe / brieuen wt Vranckrijcke / hoe daer int Hof van den Coninck zijnen Broeder gheuangen was eenen ghehuerden Moorder die een ſcherp ghetaden Piſtolet verborghen ouer hem hadde / ende ſoo hy dat meende af te ſchieten op den Coninck / en heeft dat Piſtolet gheen vier gheſlaghen. Ende dat dien gheheurden Moorderſchen Schelm op zijn moordadich aengenomen ſtuck ondervraecht zijnde/ heeft onder ander artijcklen ghekent datter op handẽ is/ den Coninck vã Vranckrijcke / die Coninghinne van Enghelandt / den Hertoghe van Brabandt/ ende den Prince van Orangie alle ontrent op eenen tijt het leuen te benemen. Daeromme werde zijne Hoocheyt ende zijn Excellencie inde ſelue brieuen gewaerſchouwet hen perſoonlijck te wachten ende te bewaren teghen alſulcke moorderijen.

Siet hoe wonderbaerlijck dat Godt de Heere bewaert die hy teghen het moortdadich voornemen der Tyrannen bewaren wil/ maer het is te iammeren ende te deeren/ dat die groote Potentaten/ dien het ſweert van God ghegheuen is om den quaden te ſtraffen ende den goeden te beſchermen/ om hare deucht/ vande arme verdruckte ende ghetyranniſeerde Inwoon-

ders

ders der Nederlanden te beschermen teghen de gruwelicke onverdragl
lijcke Spaensche Tyrannie / so langhe in groote sorghe leuen moeten / e
dien Spaenschen Tyran leeft. Maer Godt den Almachtighen regiert
sal hare personen bewaren als zijn instrumenten om zijnen aerdtbodem
supueren van het Godloose Pausdom / daer alle dese voorgenomen mo
derijen wt spruyten / ende laten waerachtich worden die Prophetien v
de vermaerde Mathematicis Johannis Stadij ende Remberti Dodon
als dat Coninck Philips van Spaegnien wt alle zijne rijcken ende land
sal werden veriaecht / ende daer naer van yemants handt faeytelick
werden ghedoodt. Dit hebben sy beuonden wt zijn
ongheluckighe geneture ofte
gheboorte.

FINIS.